Vlaams Parlement

521 (2015-2016) – Nr. 1
ingediend op 19 oktober 2015 (2015-2016)

Beleidsbrief

Armoedebestrijding 2015-2016

ingediend door viceminister-president Liesbeth Homans

verzendcode: WON

INHOUDSTAFEL

INHOUDSTAFEL **2**
LIJST MET AFKORTINGEN **3**
MANAGEMENTSAMENVATTING **4**
I. INLEIDING **6**
II. OMGEVINGSANALYSE **7**
III. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN **7**
1. Strategische doelstelling: Voorkomen dat mensen in armoede en sociale uitsluiting terecht komen **7**
1.1 OD Het voorkomen van onderbescherming om te vermijden dat mensen in armoede en sociale uitsluiting terecht komen 7
1.2 OD Systematisch onze beleidsmaatregelen toetsen aan de effecten op mensen in armoede 8
1.3 OD Waken over een correcte beeldvorming omtrent armoede en zorgen voor een breed maatschappelijk draagvlak. 9
2. Strategische doelstelling: Armoede op een effectieve manier bestrijden **10**
2.1 OD Het voeren van een structureel participatief armoedebestrijdingsbeleid 10
2.1.1 Het nemen van structurele maatregelen voor elk van de sociale grondrechten 10
2.1.2 De toegang tot voldoende en gezonde voeding voor mensen in armoede wordt gegarandeerd 11
2.2 OD Versterkt inzetten op het voorkomen en bestrijden van armoede bij gezinnen met jonge kinderen 13
2.2.1 De participatie van gezinnen met jonge kinderen in armoede versterken 13
2.2.2 Kinderen, jongeren en ouders sterker maken 15
3. Strategische doelstelling: We ondersteunen het beleid met een geïntegreerd bestuur **16**
3.1 OD De Vlaamse Regering engageert zich om vanuit de gemeenschappelijke visie op armoedebestrijding effectieve maatregelen te nemen om de armoede in Vlaanderen te voorkomen en te bestrijden 16
3.2 OD De Vlaamse Regering voert een geïntegreerd, volgehouden en doorgedreven beleid onder coördinatie van de minister bevoegd voor armoedebestrijding 17
3.2.1 Coördinatie binnen de Vlaamse overheid 17
3.2.2 Het opstellen van een sterk Vlaams Actieplan Armoedebestrijding (VAPA) 17
3.2.3 Dynamiseren van het Horizontaal permanent armoedeoverleg 18
3.2.4 Inzetten op verbinding en netwerken 19
3.3 OD Het evalueren en actualiseren van de huidige regelgeving inzake armoedebestrijding 20
3.4 OD We voeren een participatief armoedebestrijdingsbeleid en creëren hiervoor de nodige randvoorwaarden 20
3.5 OD Het voeren van een efficiënt, onderbouwd beleid gestoeld op kennisontwikkeling en –kruising, monitoring en evaluatie van armoede en het armoedebestrijdingsbeleid 21

Bijlage 1: REGELGEVINGSAGENDA 23
Bijlage 2: OVERZICHT RESOLUTIES EN MOTIES 24
Bijlage 3: OPVOLGINGEN VAN AANBEVELINGEN VAN REKENHOF 26
Bijlage 4: ARRESTEN VAN GRONDWETTELIJK HOF EN HOF VAN JUSTITIE 27

LIJST MET AFKORTINGEN

CAW	Centrum voor Algemeen Welzijnswerk
EU	Europese Unie
HPAO	Horizontaal Permanent Armoedeoverleg
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
HPAO	Horizontaal Permanent Armoedeoverleg
RIA	Reguleringsimpactanalyse
SIP	Sociaal Investeringspakket
TAO	Teams voor Advies en Ondersteuning
VGC	Vlaamse Gemeenschapscommissie
VAPA	Vlaams Actieplan Armoedebestrijding
VDAB	Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding
VPAO	Verticaal Permanent Armoedeoverleg
VWAWN	Verenigingen Waar Armen het Woord Nemen
WVG	Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

MANAGEMENTSAMENVATTING

Armoedebestrijding blijft een maatschappelijke noodzaak in Vlaanderen. Volgens de meest recente gegevens van de EU-SILC-survey leeft 15% van de bevolking in armoede of sociale uitsluiting. Ik kijk er dan ook op toe dat armoedebestrijding hoog op de politieke agenda blijft staan. Onderzoek heeft aangetoond dat de periode tussen nul en drie jaar beslissend is voor de ontwikkeling van intellectuele, emotionele en sociale vaardigheden van jonge kinderen en het doorbreken van de armoedespiraal. Achterstanden die voor de geboorte of in de eerste levensjaren ontstaan, beperken kinderen om op latere leeftijd hun mogelijkheden volledig te kunnen ontplooien. Daarom zet ik prioritair in op gezinnen in armoede met jonge kinderen, zonder andere doelgroepen daarbij uit het oog te verliezen.

Met de eerste beleidsbrief inzake het Vlaams Armoedebestrijdingsbeleid van deze regeerperiode wil ik in het bijzonder mijn transversale taken inzake armoedebestrijding belichten. Mijn coördinerende rol biedt me de kans om samen met de gehele Vlaamse Regering armoede op een krachtige en beleidsdomeinoverschrijdende manier aan te pakken. Het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2015-2019 (VAPA) geeft het totaalbeeld van het Vlaams Armoedebestrijdingsbeleid.

Mijn verticaal beleid concentreert zich rond drie ambities of strategische doelstellingen, namelijk het voorkomen van armoede en sociale uitsluiting, het bestrijden van bestaande armoede en sociale uitsluiting en tot slot het ondersteunen van het beleid met een geïntegreerd bestuur.

Inzake het voorkomen van armoede heb ik een actuele stand van zaken opgemaakt van de automatische toekenning van sociale rechten binnen de Vlaamse overheid. Verder zal ik werk maken van het proactief informeren van mensen over hun sociale rechten. Omdat het belangrijk is om bij wijzigende en nieuwe regelgeving geen nieuwe armoede te creëren, blijf ik de effectieve uitvoering van de armoedetoetsen op de voet opvolgen. Ook een correcte beeldvorming draagt bij tot het voorkomen van armoede en sociale uitsluiting. Daarom blijf ik investeren in sensibilisering, beeldvorming en kennisoverdracht, zowel naar de bevolking als naar de verschillende overheden toe.

Wanneer het gaat over armoede bestrijden, zal ik hierin mijn verantwoordelijkheid blijven opnemen door de voortgang van het actieplan te monitoren en door middel van het opzetten van structurele initiatieven vanuit mijn verticale bevoegdheden. Bijzondere aandacht schenk ik hierbij aan projecten met betrekking tot voldoende en gezonde voeding en de preventie van uithuiszetting.

Ik zet in het bijzonder in op het voorkomen en bestrijden van armoede bij gezinnen met jonge kinderen. Omdat participatie niet alleen beleidsparticipatie behelst, zal ik ook kijken welke maatregelen kunnen genomen worden om een volwaardige deelname aan het verenigingsleven te bewerkstelligen. Ik zet ook in op het sterker maken van kinderen, jongeren en ouders. Daarvoor maak ik onder meer werk van groeitrajecten en de inzet van vertrouwenspersonen.

Tenslotte is het mijn ambitie het armoedebeleid te ondersteunen met een geïntegreerd bestuur. Het is mijn bedoeling om samen met de leden van het Horizontaal Permanent Armoede Overleg (HPAO) ervoor te zorgen dat armoede vanuit eenzelfde probleemdefinitie en beleidsvisie structureel wordt aangepakt. Mijn aandacht gaat hierbij in het bijzonder naar de lokale besturen.

Ook binnen de Vlaamse overheid is het belangrijk om vanuit eenzelfde visie armoede aan te pakken. Ik zal er dan ook op blijven toezien dat de functioneel

bevoegde ministers de mogelijkheid van een Verticaal Permanent Armoede Overleg (VPAO) effectief inzetten om initiatieven inzake armoedebestrijding uit te werken en te evalueren met mensen in armoede.

I. INLEIDING

Om armoede op een structurele manier aan te pakken en de generatiearmoede een halt toe te roepen, zal ik samen met de voltallige Vlaamse Regering blijven inzetten op de strijd tegen armoede. Het verhogen van de zelfredzaamheid van mensen in armoede, in het bijzonder van kinderen in armoede en van de gezinnen waarin ze opgroeien, is hierbij cruciaal. Tegelijkertijd blijf ik ingaan tegen mechanismen die armoede veroorzaken en in stand houden. Regels en wetten zijn ingewikkeld en vaak intransparant voor mensen die in armoede leven. Mensen die in armoede leven ervaren een hoge drempel om naar zo'n organisaties toe te stappen. Om de armoede te bestrijden wil ik alle positieve krachten opzoeken en laten samenwerken. Het gaat dan om de krachten van de mensen zelf die in armoede leven, maar ook om de positieve krachten in hun omgeving, in de organisaties en diensten, in de hele samenleving.

De meest recente gegevens van de EU SILC-survey geven aan dat 15% van de Vlaamse bevolking in armoede of sociale uitsluiting leeft[1]. Dat komt overeen met ongeveer 1 miljoen Vlamingen. Volgens diezelfde gegevens heeft 10,8% van de Vlaamse bevolking na sociale transfers een netto beschikbaar inkomen onder de Belgische armoedegrens. Het aandeel personen in armoede of sociale uitsluiting is sinds 2008 niet duurzaam verbeterd. Integendeel. De kansarmoede-index van Kind en Gezin leert ons dat 11,2% van het totaal aantal geboorten in Vlaanderen in de periode 2011-2013 plaats vond in een kansarm gezin. Dit percentage is sinds 2005 opvallend gestegen, zelfs bijna verdubbeld.

Deze cijfers en vaststellingen bevestigen de nood aan een degelijk Vlaams Armoedebestrijdingsbeleid en geven hier richting aan. In mijn beleidsnota heb ik een structureel en participatief armoedebestrijdingsbeleid uitgetekend op basis van concrete doelstellingen. Daarnaast heb ik acties vanuit de voltallige Vlaamse Regering laten optekenen in het nieuwe Vlaams Actieplan Armoedebestrijding (VAPA). Dit actieplan werd op 3 juli 2015 goedgekeurd door de Vlaamse Regering.

[1] Gemeten volgens de samengestelde EU 2020 Indicator. Deze indicator beschouwt iemand als arm of sociaal uitgesloten als hij voldoet aan minstens 1 van volgende voorwaarden:
1. hij of zij leeft in een gezin met een inkomen onder de nationale armoederisicodrempel;
2. hij of zij leeft in een gezin met ernstige materiële deprivatie (het gezin mist minstens 4 items uit een lijst van 9 basisitems omwille van financiële redenen);
3. hij of zij is jonger dan 60 jaar en leeft in een gezin met een zeer lage werkintensiteit.

II. OMGEVINGSANALYSE

Voor de omgevingsanalyse verwijs ik naar de omgevingsanalyse uit het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding (VAPA), goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 3 juli 2015.

III. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN

1. Strategische doelstelling: Voorkomen dat mensen in armoede en sociale uitsluiting terecht komen

Ik blijf werk maken van een systeemomslag, van een hoofdzakelijk curatief beleid naar een meer proactief en preventief beleid inzake armoedebestrijding. Er moet met andere woorden niet enkel armoede bestreden worden, maar ook moet er voorkomen worden dat mensen in armoede terecht komen.

1.1 OD Het voorkomen van onderbescherming om te vermijden dat mensen in armoede en sociale uitsluiting terecht komen

Realisaties

In mijn beleidsnota heb ik aangegeven dat we de strijd tegen onderbescherming willen voeren door proactief te handelen vanuit eerstelijnsdiensten en overheden. Zelf wil ik daarop inzetten, enerzijds door middel van automatische rechtentoekenning en anderzijds door proactief informatie over sociale rechten en het aanbod aan maatschappelijke dienstverlening te verspreiden. Vanuit mijn andere bevoegdheden heb ik ook 10 miljoen euro uitgetrokken voor projecten die de digitalisering van de Vlaamse overheid ondersteunen. Hiervan zal 1.075.000 euro naar een project gaan dat de automatische toekenning van studietoelagen ondersteunt, een belangrijke actie binnen het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding.

Daarnaast heb ik een actuele stand van zaken opgemaakt van de automatische toekenning van sociale rechten binnen de Vlaamse overheid. Tevens heb ik de initiatieven voor administratieve vereenvoudiging bij rechten die niet automatisch toegekend kunnen worden, geïnventariseerd. De resultaten van deze oefeningen worden gebundeld en leg ik voor aan de Vlaamse Regering. Dit dossier kan als nulmeting gelden voor deze regeerperiode.

Ook op lokaal vlak kan er heel wat gebeuren inzake de aanpak van onderbescherming. Lokale actoren hebben heel wat elementen in handen om te komen tot proactieve dienstverlening. De lokale besturen staan het dichtst bij de burgers en zijn het best geplaatst om dit op te nemen. Ook lokale rechten kunnen automatisch toegekend worden. Aangezien hierbinnen verschillende actoren een rol opnemen, stelt zich de nood aan coördinatie en regievoering om deze netwerken op lokaal vlak in goede banen te leiden.

In dit kader heb ik het proces van evaluatie en actualisering van het armoededecreet opgestart. Ik onderzoek hierbij ook de mogelijkheid om de regierol van de lokale besturen op het vlak van armoedebestrijding expliciet te verankeren in het decreet. Ik stimuleer een samenwerking tussen de lokale besturen en andere actoren actief op het vlak van armoedebestrijding.

Beleidsopties

In 2016 zal ik de processen met betrekking tot het vermijden van onderbescherming verder opvolgen om hierover te rapporteren bij het eerste voortgangsrapport van het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding in 2017. Ik zal de stand van zaken omtrent de automatische toekenning van sociale rechten in de toekomst verder opvolgen en zal ook mijn collega-ministers ertoe aanzetten hier werk van te maken.

Daarnaast zal ik in 2016 ook verder werk maken van het proactief informeren van mensen over hun sociale rechten en het aanbod aan maatschappelijke dienstverlening waar ze terecht kunnen. Bijvoorbeeld aan de hand van de rechtenverkenner, de sociale kaart, de toegankelijkheidsscan,… Ik zal ook de Interbestuurlijke producten- en dienstencatalogus (IPDC) en een daaraan verbonden toegankelijke website verder uitbouwen.

De IPDC biedt lokale besturen de mogelijkheid om op een eenvoudige manier hun producten (b.v. huisvuilophaling, renovatiepremies, rijbewijzen, enz.) aan de bevolking kenbaar te maken. Deze generieke productbeschrijvingen kunnen een lokale, regionale of federale wetgevende oorsprong kennen. Intussen zijn meer dan duizend beschrijvingen beschikbaar. Het belangrijke voordeel van dit platform is dat men automatisch geïnformeerd wordt bij wijzigingen door de respectievelijke wetgevende niveaus. Met andere woorden, de productinformatie die men ontvangt, is altijd up-to-date. De interbestuurlijke productencatalogus laat ook toe dat lokale besturen hun lokale productbeschrijvingen op een handige manier met elkaar delen. Ik bekijk of en binnen welk tijdskader de IPDC ook lokale (sociale) rechten kan opnemen.

Om de automatische toekenning van lokale rechten en de proactieve dienstverlening verder uit te bouwen, zal ik nagaan hoe ik de lokale besturen kan ondersteunen zodat ze hun dienstverlening zo organiseren dat onderbescherming wordt tegengegaan. Hiermee wil ik vermijden dat mensen in situaties van onderbescherming blijven of telkens opnieuw in een hulpverleningsproces terecht komen.

1.2 OD Systematisch onze beleidsmaatregelen toetsen aan de effecten op mensen in armoede

Realisaties

In het kader van een inclusief beleid is het belangrijk dat beleidsmakers met een armoedebril naar de wijzigende en nieuw te ontwikkelen regelgeving kijken. Regelgeving mag geen doelgroepen, zoals mensen in armoede, uitsluiten. Regelgeving mag ook geen nieuwe armoede creëren door bijvoorbeeld in te gaan tegen de uitgangspunten van het armoedebestrijdingsbeleid.

Een van de acties uit het VAPA betreft, in navolging van de beslissing van de Vlaamse Regering op 14 maart 2014, de implementatie van de armoedetoets binnen de Vlaamse overheid.

Het is de bevoegdheid en verantwoordelijkheid van de functioneel bevoegde minister om te beslissen of er al dan niet een armoedetoets wordt uitgevoerd. Het horizontaal permanent armoedeoverleg (HPAO) geeft proactief advies over de dossiers waarop het wenselijk is een armoedetoets uit te voeren. Dat sluit aan bij de decretale opdrachten van het HPAO. Op basis van het advies van het HPAO, worden binnen het verticaal permanent armoedeoverleg (VPAO) concrete afspraken gemaakt tussen de bevoegde minister, de betrokken administratie en

de andere betrokken actoren (vertegenwoordigers van mensen in armoede en de academische wereld) over de wijze waarop het proces van de armoedetoets uitgewerkt zal worden. Op die manier wordt beleidskennis gekruist met ervaringskennis en wetenschappelijke kennis. Ook opgeleide ervaringsdeskundigen kunnen bijdragen aan het binnenbrengen van ervaringskennis. Binnen de functioneel bevoegde administratie wordt de aandachtsambtenaar voor armoedebestrijding erbij betrokken. Dat sluit aan bij de decretale invulling van het VPAO, meer bepaald het overleg dat per beleidsdomein wordt georganiseerd, met als taak de specifieke beleidsinitiatieven van het beleidsdomein in kwestie te toetsen aan de visie en de ervaring van de doelgroep, en voorstellen tot bijsturing te formuleren.

Eens beslist is dat er een armoedetoets uitgevoerd wordt, is het cruciaal dat er een kruisbestuiving ontstaat van beleidskennis, ervaringskennis en wetenschappelijke kennis. Actoren die over deze kennis beschikken moeten zo vroeg mogelijk in het beleidsproces betrokken worden. In elke armoedetoets wordt aangegeven of rechten automatisch toegekend (kunnen) worden en zo niet, welke begeleidende maatregelen worden genomen om mensen hun rechten toe te kennen.

Als bijlage bij het VAPA is in 2015 een (niet-limitatief) overzicht gevoegd van de regelgevingsdossiers waarop zeker een armoedetoets zal uitgevoerd worden, een belangrijke stap om effectief tot de realisatie van de armoedetoets te komen.

In het kader van een kwaliteitsvolle uitvoering van de armoedetoets is het noodzakelijk dat de verantwoordelijke administratie en minister een beroep kunnen doen op ondersteuning en vorming ter zake. In 2015 heb ik een vormingsaanbod uitgewerkt en georganiseerd. De ondersteuning wordt enerzijds gebaseerd op de ondersteuning die in het kader van RIA al bestaat (handleiding, consultatiecode, checklist, algemene vorming over RIA als proces). Anderzijds is een specifieke ondersteuning uitgewerkt over de toepassing van de armoedetoets voor de aandachtsambtenaren armoedebestrijding.

Beleidsopties

Ik blijf de effectieve uitvoering van de armoedetoetsen op de voet opvolgen. Waar nodig voorzie ik in aanvullende vorming en ondersteuning.

1.3 OD Waken over een correcte beeldvorming omtrent armoede en zorgen voor een breed maatschappelijk draagvlak.

Realisaties

Een goed bestuur maakt ook werk van een respectvolle en krachtgerichte beeldvorming over armoede. Dit bewustwordingsproces moet vanuit de Vlaamse Regering over de diensten tot bij de burger doordringen. Daarom investeer ik in sensibilisering, beeldvorming en kennisoverdracht, zowel naar de bevolking toe als naar de verschillende overheden toe. Hierbij zet ik prioritair in op de kennisoverdracht over de leefwereld van kinderen in armoede, de binnenkant van armoede, de gelaagdheid van armoede en over de verschillende gezichten van armoede.

Deze beeldvorming houdt rekening met de diversiteit in armoede en benadert het doelpubliek van de beeldvormingsinitiatieven als partners en bondgenoten, zonder hen te stigmatiseren. Het is daarbij belangrijk dat de beeldvorming versterkt wordt door beleidsmaatregelen die vanuit deze zelfde visie vertrekken.

In dit kader ondersteun ik het project "Heb je ze wel alle vijf?". Dit theaterproject maakt op een indringende maar toegankelijke manier de complexe armoedeproblematiek bij jongeren inzichtelijk en bespreekbaar.

Beleidsopties

Gelet op het succes en het effect van het project "Heb je ze wel alle vijf?", onderzoek ik met de initiatiefnemers of dit aanbod kan uitgebreid worden naar andere doelgroepen in 2016.

Ik vind het van groot belang dat leerlingen en studenten in sociale richtingen (vroedvrouw, sociaal verpleegkundigen, maatschappelijk werkers, kinderoppassers,…) kunnen gesensibiliseerd worden met betrekking tot de binnenkant van armoede. Er bestaan reeds een aantal goede praktijken op dit vlak, initiatieven als 'Buddy bij de wieg' en 'De Katrol'. Ik zal dan ook onderzoeken op welke manier deze goede praktijken verder kunnen uitgerold worden in Vlaanderen en Brussel.

Naast professionele organisaties en sectoren, kunnen ook individuele actoren een rol opnemen in het kader van armoedebestrijding. Een informeel netwerk zou aanvullend en versterkend kunnen werken ten aanzien van het professioneel netwerk. Ik zal in 2016 onderzoeken hoe we vrijwilligersorganisaties en andere actoren uit het informele netwerk een aanvullende rol kunnen laten opnemen, zonder de verantwoordelijkheid op hen af te schuiven. Ook op dit vlak zal ik nagaan welke goede praktijken nu reeds op lokaal vlak lopen en op welke manier we deze praktijken kunnen uitbreiden.

2. Strategische doelstelling: Armoede op een effectieve manier bestrijden

Armoede als multidimensionaal gegeven vergt een optimaal gecoördineerde aanpak in alle beleidsdomeinen die afgestemd is (horizontaal armoedebestrijdingsbeleid), en een specifieke aanpak (verticaal beleid) binnen elk beleidsdomein. Ik zal mijn verantwoordelijkheid hierin blijven opnemen, enerzijds door middel van monitoring van de voortgang van de acties uit het VAPA, anderzijds door middel van structurele initiatieven ter bestrijding van armoede. Deze structurele oplossingen primeren op een projectmatige benadering.

2.1 OD Het voeren van een structureel participatief armoedebestrijdingsbeleid

2.1.1 Het nemen van structurele maatregelen voor elk van de sociale grondrechten

Realisaties

Op 3 juli 2015 heeft de Vlaamse Regering, op mijn voorstel, haar goedkeuring gegeven aan het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2015-2019.

Het actieplan kwam op participatieve wijze tot stand, met inbreng van de relevante stakeholders. Het plan mag niet gezien worden als een statisch document, wel als een dynamisch instrument dat aangepast en verfijnd kan worden om de armoede in Vlaanderen te bestrijden.

In het actieplan wordt – met het Pact 2020 in het achterhoofd – een structureel en participatief armoedebestrijdingsbeleid uitgetekend op basis van concrete

doelstellingen geformuleerd voor elk van de sociale grondrechten (participatie, maatschappelijke dienstverlening, inkomen, gezin, onderwijs, vrijetijdsbesteding, werk, wonen en gezondheid). Elk lid van de Vlaamse Regering is dus verantwoordelijk voor de realisatie van deze doelstellingen binnen zijn of haar beleidsdomeinen. Zij hebben daartoe ook de nodige acties in dit actieplan opgenomen en zullen hierover rapporteren.

In het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding werd op mijn vraag in de bijlage een inventaris van alle acties ter bestrijding van armoede per sociaal grondrecht opgenomen. De Vlaamse Regering maakt bij de uitvoering van dit plan gebruik van een geïntegreerd bestuur en richt haar focus in het bijzonder op gezinnen met jonge kinderen.

Iedereen die in armoede leeft wordt op een bepaald moment geconfronteerd met drempels die ook de participatie tot andere levensdomeinen beperken. Elke Vlaamse minister zal zijn/haar verantwoordelijkheid opnemen binnen de eigen bevoegdheidsdomeinen en concrete doelstellingen formuleren voor het toegankelijk maken van elk van de sociale grondrechten die tot zijn/haar bevoegdheden behoort.

Daarnaast heb ik in het kader van het sociaal grondrecht wonen in 2015 ingezet op projecten die de preventie van uithuiszettingen beogen. De projecten moeten helpen voorkomen dat kwetsbare huurders op de private huurmarkt uit hun huis worden gezet en mogelijk dakloos worden.

Beleidsopties

Ik zal de verdere coördinatie en voorbereiding van de rapportage van de uitvoering van het VAPA, waarbij er acties per sociaal grondrecht geformuleerd zijn, verder opnemen.

Omdat ik de projecten die mikken op de preventie van uithuiszetting waardevol vind, onderzoek ik de mogelijkheden om deze projecten uit te breiden en om de bestaande projecten in 2016 verder te zetten.

2.1.2 De toegang tot voldoende en gezonde voeding voor mensen in armoede wordt gegarandeerd

Realisaties

Bijzondere aandacht schenk ik aan voldoende en gezonde voeding. Voldoende en gezond voedsel is een van de basisvoorzieningen waarover iedereen zou moeten beschikken. Toch hebben meer en meer mensen hier geen of onvoldoende toegang toe. Dit staat in schril contrast met de hoeveelheid voedsel die verloren gaat in de hele voedselketen, van productie tot consumptie. In dit opzicht zet ik prioritair in op structurele maatregelen naast de bestaande noodhulpmaatregelen op vlak van gezonde voeding.

Ik ondersteun hefboomprojecten die de huidige niet-vermarktbare voedseloverschotten in de voedselketen kanaliseren richting sociale redistributie aan mensen in armoede en waarbij samenwerking tussen de reguliere economie en sociale economie centraal staan. Daarnaast promoot en faciliteer ik het schenken van voedseloverschotten. Dit past binnen de ketenroadmap voedselverlies die de Vlaamse overheid samen met de ketenpartners heeft goedgekeurd.

Heel concreet houdt dit in dat ik het project "Hefboomprojecten maken gezonde voeding bereikbaar voor iedereen!" ondersteun. Dit is een project van Komosie, dat als doel heeft om innovatieve samenwerkingen te realiseren tussen de sociale en reguliere economie om kwalitatieve voedseloverschotten te kanaliseren richting sociale herverdeling aan mensen in armoede. Binnen het project zal de effectieve implementatie van de ondernemingsplannen gericht op veilingen en supermarkten worden gerealiseerd die in het project "Sociaal aan de slag met voedselverlies" zijn ontwikkeld. Dit project loopt van 2015 tot en met 2017.

Tevens ondersteun ik het project "Distributief model voor gezonde voeding. Hefboom voor sociale activering" van RIMO, dat als doel heeft een distributief model te creëren dat instaat voor het centraliseren, verdelen en aanbieden van producten (gezonde voeding en basisproducten) en ondersteunende diensten die door bestaande actoren (vrijwilligersinitiatieven, socio-culturele en sociale diensten, bestaande winkelstructuren en ontmoetingsplaatsen) kunnen aangeboden / verkocht worden aan maatschappelijk kwetsbare personen. Het sociaal distributiemodel voor gezonde voeding en basisproducten heeft een bijzondere meerwaarde in het sociaal activeren van kwetsbare mensen. Het model creëert opleiding en tewerkstelling, stimuleert een gezonde levensstijl, bouwt aan het zelfvertrouwen en het positief zelfbeeld van mensen die leven/terecht gekomen zijn in kwetsbare (leef-) omstandigheden en ontwikkelt een ondersteunend netwerk van welzijnsactoren. Daarnaast wordt er voorzien in betaalbare en kwaliteitsvolle voeding.

Ook heb ik de ontwikkeling van een interactieve webtoepassing ondersteund. Deze app dient om voedseloverschotten te bestrijden door schenkingen aan voedselhulporganisaties te vergemakkelijken. De website werd gelanceerd in 2015. Dit initiatief wordt ook gewaardeerd binnen de lokale besturen die als eerstelijnsoverheid het dichtst bij de noden op het terrein staan.

Tot slot lanceerde ik de projectoproep "Gezonde en betaalbare maaltijden gekoppeld aan integrale gezinsondersteuning". Daarmee wil ik het principe van de 1-euromaaltijden uitrollen over heel Vlaanderen. Hierbij gaat het echter niet enkel over het aanbieden van een goedkope, warme en gezonde maaltijd. Het is ook een middel om gezinnen en mensen in armoede proactief te bereiken en ze integraal te ondersteunen. Het is mijn bedoeling dat in de sociale restaurants de gezinnen via een centraal aanspreekpunt in contact worden gebracht met een breed netwerk van organisaties die onder meer huistaakbegeleiding en preventieve gezinsondersteuning aanbieden. Het aanspreekpunt kan gezinnen met concrete vragen ondersteunen. Vanuit de rol van een 'vertrouwenspersoon' kunnen er ook andere hulpvragen opgenomen worden. Op die manier kunnen mensen begeleid worden naar de hulp die ze nodig hebben. Bij het uittekenen van dit project stimuleer ik de samenwerking met de sociale economie, een niche-markt met vaak kwetsbare personen. Op die manier tracht ik ervoor te zorgen dat mijn bevoegdheden elkaar kunnen versterken.

Beleidsopties

In 2016 zal ik mijn medewerking verlenen aan overleg over opportuniteiten voor samenwerking rond sociaal aan de slag gaan met voedselverlies. Dit overleg vindt plaats met onder meer Boerenbond, Fevia Vlaanderen, Comeos Vlaanderen, UBC en Horeca Vlaanderen. Ook andere relevante partners worden betrokken (Vertegenwoordiging van de doelgroep, Sociale Kruideniers Vlaanderen, Voedselbanken, vrijwilligersorganisaties, sociale restaurants, samenlevingsopbouw, VVSG, Steunpunt Armoedebestrijding, academici, …). Binnen dit overleg worden bovenvermelde projecten opgevolgd, maar is er ook ruimte voor andere initiatieven zoals het stimuleren van het vrijwillig wegschenken van voedingsproducten.

Ten slotte blijf ik een expertisecentrum en expertisedeling ondersteunen voor het thema "sociaal aan de slag met voedselverlies". Ik zal dit doen door onder andere het organiseren van lerende netwerken rond voedselverlies en sociale restaurants, een helpdeskfunctie en sensibilisering.

2.2 OD Versterkt inzetten op het voorkomen en bestrijden van armoede bij gezinnen met jonge kinderen

De bestrijding van kinderarmoede staat hoog op de Vlaamse beleidsagenda. Het is bewezen dat armoede, zeker langdurige armoede, zowel de gezondheid kan beïnvloeden als de cognitieve ontwikkeling, de schoolse resultaten, de aspiraties, het zelfbeeld, de relaties met anderen, het risicogedrag en het perspectief op werk. Hoe later we ingrijpen op deze spiraal, hoe meer deze kinderen op latere leeftijd nog drempels tot participatie zullen ervaren. Elk kind in Vlaanderen moet zich volledig kunnen ontplooien. Dit is een recht van elk kind en zorgt er bovendien voor dat alle talenten ontwikkeld kunnen worden en zo kunnen bijdragen tot de samenleving.

Realisaties

Daarom heb ik ervoor geijverd om het voorkomen en bestrijden van armoede bij gezinnen met jonge kinderen als centraal thema op te nemen van het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2015-2019. Op die manier wil ik, samen met de voltallige Vlaamse Regering, de vicieuze cirkel van generatiearmoede doorbreken.

Beleidsopties

Ik zal dan ook versterkt blijven inzetten op gezinnen met jonge kinderen, in samenwerking met de voltallige Vlaamse Regering.

2.2.1 De participatie van gezinnen met jonge kinderen in armoede versterken

Kinderen en jongeren hebben het recht om te participeren, onder meer aan spel, recreatie, sport en culturele activiteiten, maar ook in besluitvorming die van invloed is op hun leven. Onder dit punt wordt participatie met andere woorden benaderd in de betekenis van deelname aan de beleidsvoering die op kansarme gezinnen van toepassing is. Participatie is immers belangrijk om tot een effectief beleid te komen.

Door de inzet van ervaringsdeskundigen en participatie in het beleid te implementeren krijgen onder meer gezinnen met jonge kinderen en jongvolwassenen een stem in de beleidsevaluatie en –ontwikkeling. Op die manier kan rekening gehouden wordt met de binnenkant van armoede en de impact die dit heeft op beslissingen en keuzes van jongeren.

Realisaties

Het ruime participatietraject met verschillende stakeholders heeft een belangrijke meerwaarde betekend in de totstandkoming van het VAPA. Daarnaast werd bij de opmaak van het VAPA mijn administratie versterkt met een opgeleide ervaringsdeskundige. Deze persoon werd actief betrokken bij alle stappen van het plan.

Beleidsopties

De opleiding tot ervaringsdeskundige in de armoede en sociale uitsluiting bestaat meer dan 10 jaar. De bevoegde ministers zorgen voor een objectieve evaluatie van deze methodiek, van opleiding tot tewerkstelling. Aanvullend op en afhankelijk van deze evaluatie wordt nagegaan of deze methodiek verder ingezet kan worden om de doelstellingen van het Vlaamse armoedebestrijdingsbeleid, zoals geformuleerd in het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding, te realiseren. Rekening houdend met de resultaten van de evaluaties zal ik bekijken of en hoe we het Team voor Advies en Ondersteuning (TAO) verder kunnen ondersteunen. In afwachting van de evaluatie, zet ik de huidige manier van werken voort om continuïteit te garanderen.

In bestaande structuren zoals het Horizontaal en Verticaal Permanent Armoedeoverleg worden verenigingen waar armen het woord nemen en ervaringsdeskundigen reeds ingeschakeld. Het is belangrijk dat de rol van ervaringsdeskundigheid ook verder binnen de Vlaamse overheid erkend wordt. Ik zal daarbinnen bijzondere aandacht hebben voor participatie van kinderen en jongeren.

Ook op participatie in de betekenis van concrete deelname van kansarme gezinnen aan maatschappelijke activiteiten, wil ik sterk inzetten. Hierbij is het belangrijk dat de kinderen in armoede niet enkel een tussenkomst krijgen voor de deelname aan de verschillende activiteiten in het verenigingsleven (sport, cultuur, jeugdwerk,...), maar dat er rekening gehouden wordt met alle mogelijke drempels voor kinderen in armoede.

Daarom zal ik, in samenwerking met de bevoegde ministers, ook inzetten op een volwaardige inclusieve participatie aan het verenigingsleven, waarbij kinderen in armoede bijvoorbeeld ook over het juiste materiaal (zoals bijvoorbeeld een outfit van de vereniging) kunnen beschikken en kunnen deelnemen aan nevenactiviteiten (zoals bijvoorbeeld kampen). Ik heb hiervoor al een eerste verkennend overleg met de betrokken administraties en kabinetten gepland. Hiervoor is ook overleg nodig met de lokale besturen (waaronder de OCMW's).

Ik zal er ook op aandringen om in te zetten op een maximale toegankelijkheid tot kwaliteitsvolle diensten. Hierbij denk ik in het bijzonder aan toegang tot de arbeidsmarkt, het onderwijs, het woningaanbod en de kinderopvang. Kinderen en jongeren in een kansarme situatie kunnen uit het aanbod van kwaliteitsvolle diensten immers veel voordelen halen. Om een sterker geïntegreerd sociaal beleid voor de inwoners van een gemeente te realiseren, maak ik werk van de integratie van het OCMW in de gemeenten. De gemeenteraad als rechtstreeks verkozen orgaan staat garant voor de strategische keuzes in het lokaal beleid, met inbegrip van die zaken die voorheen in de OCMW-raad werden bepaald. Dit zorgt voor een eenheid van beleid inzake sociale zaken en armoedebestrijding. Dit maximaal geïntegreerd en inclusief lokaal beleid binnen de gemeente zorgt voor meer duidelijkheid voor de burgers en werkt drempelverlagend. Waar het binnenstappen van een OCMW nu nog als stigmatiserend kan worden beschouwd, zal dit niet meer het geval zijn wanneer er één uniek loket is waar de sociale dienstverlening wordt geleverd naast de andere lokale diensten. Het verlagen van drempels zorgt ervoor dat de dienstverlening van de OCMW's toegankelijker wordt.

Hoewel armoede veel meer is dan een inkomensprobleem, is een toereikend inkomen cruciaal om uit armoede te geraken. Enerzijds omvat dit het garanderen van voldoende inkomsten. Dit is over het algemeen een federale bevoegdheid. Anderzijds gaat het ook over kostenverlagende maatregelen die het besteedbaar inkomen van gezinnen met jonge kinderen verhogen. Deze bevoegdheden bevinden zich ook op Vlaams niveau, denken we maar aan de

inkomensgerelateerde kinderopvang, de kinderbijslag, de schooltoelage, sociale correcties in watertarieven,…

In dit kader ondersteunt de Vlaamse Regering de actie om de voorwaarden en criteria om als begunstigde van sociale correcties in aanmerking te komen, in kaart te brengen, te evalueren en zo nodig af te stemmen binnen de verschillende beleidsdomeinen. Ik dring er bij de respectieve collega's binnen de Vlaamse Regering op aan om waar dit nog niet gebeurde, de aangekondigde sociale correcties effectief uit te werken. Belangrijk is ook dat rechten zoveel mogelijk automatisch toegekend worden of dat flankerende maatregelen (bijvoorbeeld administratieve vereenvoudiging en proactieve dienstverlening) genomen worden zodat mensen hun rechten gemakkelijk kunnen uitputten.

2.2.2 Kinderen, jongeren en ouders sterker maken

Gezinnen met kinderen in armoede willen zelf ook een beter leven opbouwen voor hun gezin en deel uitmaken van de samenleving. Naast structureel werken om de armoede te bestrijden, is het daarom noodzakelijk om een aanbod te doen waarin gewerkt wordt aan deze binnenkant van armoede. Mensen die de gevolgen dragen van armoede en sociale uitsluiting moeten tijd en ruimte krijgen om stappen vooruit te zetten, greep te krijgen op hun eigen leven en zelf evenwichtige keuzes te kunnen maken. Mensen op deze manier sterker en zelfredzaam maken, heeft duurzame effecten op de kansen voor het gezin en de kinderen.

Realisaties

In 2015 continueerde ik, samen met de minister bevoegd voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, de cofinanciering van negen projecten preventieve gezinsondersteuning met bruggen naar Onderwijs en Werk. Hetzelfde geldt voor twee Brusselse projecten preventieve gezinsondersteuning met bruggen naar Onderwijs. Er wordt bekeken of en hoe deze projecten kunnen verdergezet worden.

Verder waak ik erover dat de mogelijkheden die digitalisering en gegevensdeling bieden, worden gebruikt in functie van een betere hulp- en dienstverlening naar de gezinnen in armoede, met aandacht en respect voor zij die (nog) niet van nieuwe technologieën kunnen genieten.

Ik steun in dit kader ook het project Wie Online. Wie Online organiseert in samenwerking met verenigingen tegen armoede openbare computerruimtes. Bezoekers van de vereniging en omwonenden kunnen hier op verschillende momenten in de week vrij gebruik maken van de computers onder begeleiding van een vrijwilliger. Eind van dit jaar is de uitrol over heel Vlaanderen en Brussel voltooid.

Beleidsopties

Ik zal werk maken van zogenaamde groeitrajecten. Deze trajecten werken aan kansen voor gezinnen en kinderen, gericht op empowerment. Zo worden zij zelfredzaam en sterker om stappen vooruit te zetten, greep te krijgen op het eigen leven en evenwichtige keuzes te kunnen maken. Het groeitraject helpt mensen om met de binnenkant van armoede aan de slag te gaan. Belangrijk hierbij is dat mensen worden ondersteund om hun weg te vinden naar opvoedings- en welzijnsvoorzieningen. Cruciaal hierbij is een vertrouwenspersoon als schakel tussen de gezinnen en deze voorzieningen, die hen helpt om een netwerk uit te bouwen.

Ik zal verschillende bestaande binnen- en buitenlandse werkwijzen met (lokale) formele en/of informele netwerken en gemandateerde vertrouwenspersonen onderzoeken. Op basis daarvan wordt nagegaan welke praktijk(en) verspreid kunnen worden.

Na een evaluatie van de projecten omtrent preventieve gezinsondersteuning zal ik samen met mijn collega-ministers nagaan of en hoe we deze verder kunnen financieren vanaf 2016.
Hoewel de projectperiode van Wie Online bijna afloopt, zal ik na een grondige evaluatie bekijken hoe we dit concept verder vorm kunnen geven. Ik zal hierbij bijzondere aandacht schenken aan de mogelijkheden voor kinderen en jongeren.

3. Strategische doelstelling: We ondersteunen het beleid met een geïntegreerd bestuur

Om armoede op een effectieve en efficiënte wijze te voorkomen en te bestrijden, is een geïntegreerd beleid nodig. Hiervoor is een gedeelde en gedragen visie uitgewerkt in het VAPA.

3.1 OD De Vlaamse Regering engageert zich om vanuit de gemeenschappelijke visie op armoedebestrijding effectieve maatregelen te nemen om de armoede in Vlaanderen te voorkomen en te bestrijden

Realisaties

Ik heb mijn collega–ministers aangeschreven om een armoedeluik op te nemen in hun beleidsnota en hiervoor in de benodigde budgetten te voorzien. Ik heb hen tevens aangespoord om in de huidige beleidsbrieven het armoedeluik waar mogelijk nog te versterken.

Op 6 februari 2015 nam de Vlaamse Regering kennis van de gezamenlijke visie en het voorliggende doelstellingenkader en hanteerde deze als referentiekader voor de uitwerking van de acties inzake armoedebestrijding binnen elk beleidsdomein.

Dit legde ook de basis voor het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding. Centraal in deze aanpak is dat de maatregelen zo veel mogelijk universeel zijn en categoriaal waar nodig. Hierbij wordt rekening gehouden met de binnenkant van armoede.

Om de impact te vergroten investeer ik daarnaast in sensibilisering, beeldvorming en kennisoverdracht naar de verschillende overheden toe. Hierbij zet ik prioritair in op de kennisoverdracht over de leefwereld van kinderen in armoede, de binnenkant van armoede, de gelaagdheid van armoede en over de verschillende gezichten van armoede. De overheid in al haar geledingen moet immers een voorbeeldfunctie opnemen. In het kader van een integrale aanpak van armoede, is het belangrijk dat er vanuit een gedragen visie en gedeelde kennis armoedebeleid gemaakt en gevoerd wordt.

Het HPAO is een belangrijke actor in het uitdragen van een visie op armoedebestrijding. Sinds mijn aantreden heb ik het overlegorgaan dan ook nauw betrokken bij het uittekenen van een armoedebestrijdingsvisie. In 2015 heb ik samen met de leden van het HPAO verder werk gemaakt van de concretisering van deze visie en het opstellen van het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding.

Beleidsopties

Ook in 2016 zal ik dit samen met het HPAO verder vorm blijven geven. Ik voorzie hierbij in initiatieven op maat van alle betrokken entiteiten, zodat deze optimaal bruikbaar zijn in de werkcontext. Ik richt me hierbij tot alle niveaus. Het is immers belangrijk dat ook het management bereikt wordt, om binnen de hele organisatiestructuur en –werking voldoende aandacht voor armoedebestrijding mogelijk te maken. Ik zal de visie op armoedebestrijding, zoals opgenomen in het VAPA, ook uitdragen naar andere belangrijke maatschappelijke actoren en sectoren.

Van zodra de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest het armoedeplan voor Brussel heeft opgesteld, zal ik via het permanent overleg armoede verder inzetten op samenwerking tussen VGC en GGC om in de eerste plaats een beleid uit te stippelen dat tegemoet komt aan de specifieke noden van Brussel. De aanpak van armoede in Brussel stoot immers onvermijdelijk op de institutionele versnippering, zowel in de interne structuren van Brussel als in de relatie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest tot de andere regio's. De Vlaamse Regering wil maximaal investeren in de bestrijding van armoede in haar hoofdstad en uitvoering geven aan het Vlaamse Gemeenschapsbeleid in Brussel. Ook zal hier de bestrijding van de structurele armoede voorop staan met de extra accenten naar kinderen en ouderen inbegrepen.

3.2 OD De Vlaamse Regering voert een geïntegreerd, volgehouden en doorgedreven beleid onder coördinatie van de minister bevoegd voor armoedebestrijding

3.2.1 Coördinatie binnen de Vlaamse overheid

Armoede is een complex probleem dat op tal van domeinen maatregelen vergt. Hiervoor is een intensieve coördinatie nodig. Niet alleen binnen de Vlaamse overheid, maar ook in afstemming met verschillende andere overheidsniveaus (Europees, federaal en lokaal). De coördinerende minister speelt hierin een cruciale rol, maar dit zonder de verantwoordelijkheden inzake armoedebestrijding bij de andere ministers of andere bestuursniveaus weg te nemen.

Realisaties

Ik volg de dossiers met betrekking tot de armoedetoets, automatische rechtentoekenning, proactieve dienstverlening, participatief handelen en krachtgerichte beeldvorming actief op.

Beleidsopties

Ik zet de gesprekken die gestart zijn in het kader van de opmaak van het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding met alle betrokken partners verder.

3.2.2 Het opstellen van een sterk Vlaams Actieplan Armoedebestrijding (VAPA)

Realisaties

Het actieplan is zo opgebouwd dat minstens de sociale grondrechten worden gerespecteerd: het recht op participatie, maatschappelijke dienstverlening, gezin, rechtsbedeling, cultuur, inkomen, onderwijs, werkgelegenheid, huisvesting, gezondheidszorg.

Op 3 juli 2015 keurde de Vlaamse Regering het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding (VAPA) goed. Het actieplan kwam op participatieve wijze tot stand.

In het kader van de voorbereiding van dit actieplan organiseerde mijn administratie in de zomer van 2014 een stakeholdersforum, in samenwerking met het Netwerk tegen Armoede en De Link vzw. De voorbereiding gebeurde samen met het HPAO en resulteerde in een selectie van beleidslijnen die relevant zijn om armoede op een duurzame wijze te verminderen door in te zetten op gezinnen met jonge kinderen. Tijdens het forum werden voor deze beleidslijnen de belangrijkste strategische en operationele doelstellingen gedistilleerd. Het betrekken van deze – interne en externe – actoren was niet alleen een decretale verplichting, maar zeker ook een belangrijke meerwaarde in het creëren van draagvlak voor het actieplan.

Op basis van het verslag van het stakeholdersforum, maar ook op basis van ander materiaal zoals onderzoek, aanbevelingen, memoranda en het Vlaams Regeerakkoord heeft de Vlaamse Regering een aanzetnota met betrekking tot het VAPA opgemaakt met de principes en uitgangspunten (het doelstellingenkader). Dit was meteen het startpunt voor de concretisering van de doelstellingen in concrete acties. De aangeleverde acties, opgemaakt door de bevoegde vakministers en afgestemd op een door iedere bevoegde vakminister georganiseerd VPAO (met aanwezigheid van het Netwerk tegen Armoede), werden verwerkt in een ontwerptekst samen met een overzicht van deze acties. Deze ontwerptekst werd voorgelegd aan de stakeholders tijdens een terugkoppelingsmoment op 20 april 2015. In 5 werkgroepen en een plenaire sessie werden feedback en voorstellen gevraagd over de reeds geformuleerde acties. Op basis van deze feedback heeft elke bevoegde vakminister de kans gekregen om de eigen acties aan te passen aan de opmerkingen uit het stakeholdersforum. Op basis hiervan werd het VAPA verder gefinaliseerd. Alle stakeholders werden op de hoogte gebracht van hoe hun inbreng verwerkt werd in het actieplan.

Beleidsopties

De uitvoering van het VAPA zal op een efficiënte manier worden opgevolgd. Ik houd, samen met het HPAO, de vinger aan de pols wat betreft alle lopende acties inzake armoedebestrijding die bij de inventaris in het plan zijn opgenomen. Het VAPA wordt in 2017 tussentijds geëvalueerd en waar nodig bijgestuurd aan de hand van de voortgangsrapportage, die voortaan dus om de 2 jaar opgemaakt wordt.

3.2.3 Dynamiseren van het Horizontaal permanent armoedeoverleg

Realisaties

Ik heb werk gemaakt van een participatieve samenwerking binnen onze eigen werking door de organisatie van het HPAO en een actieve deelname aan dit overleg door aandachtsambtenaren armoede te stimuleren. In het HPAO komen de aandachtsambtenaren uit de verschillende departementen en agentschappen van de Vlaamse administratie samen met vertegenwoordigers van de doelgroep en enkele bijkomende experts.

In 2015 heb ik de actieve betrokkenheid en deelname van de aandachtsambtenaren verhoogd. Ik stuurde een schrijven naar mijn collega-ministers met de vraag voor elke relevante entiteit de aandachtsambtenaren armoede aan te duiden of het mandaat van de huidige aandachtsambtenaar te

verlengen. Deze actie kan immers alleen slagen als elk beleidsdomein minstens één aandachtsambtenaar armoede aanstelt. De aandachtsambtenaren worden – binnen de mogelijkheden van het personeelsbudget - gecoacht.

Het HPAO heeft het afgelopen jaar een dynamische inbreng kunnen doen in een integraal en inclusief armoedebestrijdingsbeleid. In 2014 kwam het HPAO 5 maal samen, waarvan 3 maal binnen mijn ambtsperiode. In 2015 vonden er 5 overlegmomenten plaats. De samenkomsten stonden grotendeels in het teken van het VAPA, voedselbedeling en de armoedetoets. Het HPAO verwelkomde deze regeerperiode ook twee nieuwe leden, met name Caritas Vlaanderen en Samenlevingsopbouw Vlaanderen. Het is mijn mening dat hun kennis en expertise omtrent de armoedeproblematiek het overleg alleen maar kunnen versterken.

Beleidsopties

In 2016 bekijk ik de mogelijkheden voor de opmaak van een introductiepakket voor nieuwe aandachtsambtenaren.

Het HPAO zal deze regeerperiode nog overleggen over hoe we binnen elk beleidsdomein, en beleidsdomeinoverschrijdend, kunnen werken aan sensibilisering rond armoede(bestrijding), structurele participatie en afstemming met andere beleidsniveaus. Er wordt extra ingezet op een respectvolle en (correcte) beeldvorming, die uitgaat van de eigen kracht van mensen in armoede, over de armoedeproblematiek.

3.2.4 Inzetten op verbinding en netwerken

Realisaties

Ik blijf er op aansturen dat er inzake armoedebestrijding waar mogelijk afgestemd wordt met de verschillende andere overheidsniveaus (Europees, federaal en lokaal). Het afgelopen jaar gebeurde dit onder meer op het Europees en Belgisch Platform tegen Armoede en op het beheerscomité en de begeleidingscommissie van het Interfederaal Steunpunt tegen Armoede en Sociale Uitsluiting. Ook bilaterale contacten met het federale niveau werden ingepland. Bijzondere aandacht gaat ook naar de afstemming met het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is de armoede immers driemaal zo groot is als in Vlaanderen.

Beleidsopties

Ik plan op regelmatige basis een overleg met de federale staatssecretaris bevoegd voor armoedebestrijding. Ik blijf ook in de komende jaren de VGC en gemeenten uit de Brusselse Rand ondersteunen voor het voeren van een lokaal armoedebestrijdingsbeleid.

Ik zie er op toe dat alle initiatieven worden ingepast in de Europese 2020-strategie, en hou daarbij rekening met de aanbevelingen in het kader van het SIP (sociaal investeringspakket). Met de focus op kinderarmoede wordt invulling gegeven aan de Europese Aanbeveling "Investeren in kinderen". De middelen van de Europese Structuurfondsen zullen waar mogelijk ingezet worden om bij te dragen tot de EU2020 doelstellingen op het vlak van armoedebestrijding.

Ook op lokaal vlak is er heel wat beweging. Het werken op het niveau van de lokale besturen (gemeenten en OCMW's) laat toe om de ruimtelijke concentratie

van problemen gerichter aan te pakken en verhoogt zo de kans op snel zichtbare en voelbare resultaten. De lokale besturen zijn dan ook de partner bij uitstek om de lokale regierol op te nemen. Ik erken de regierol van de lokale besturen voor armoedebestrijding.

Ik blijf de lokale besturen subsidiëren en ondersteunen in de realisatie van een lokaal kinderarmoedebestrijdingsbeleid. Hierbij integreer ik vanaf 2016 de subsidiëring voor lokale kinderarmoedebestrijding in het Gemeentefonds (met uitzondering van de VGC en de Brusselse randgemeenten) en wordt de lokale regierol verder versterkt door in te zetten op intervisie en uitwisseling van goede praktijken via lerende netwerken die openstaan voor alle lokale besturen. Hierbij gaat expliciet aandacht naar de bijzondere behoeften en opportuniteiten in de steden.

Ik heb VVSG gevraagd om de lerende netwerken verder te ondersteunen en coördineren, in samenwerking met een stuurgroep. Ik zoek afstemming tussen deze lerende netwerken lokale kinderarmoedebestrijding en andere sectoren waarrond de Vlaamse overheid lokale besturen wil ondersteunen.

3.3 OD Het evalueren en actualiseren van de huidige regelgeving inzake armoedebestrijding

Realisaties

In 2015 werd het armoededecreet aangepast naar aanleiding van de integratie van de subsidies lokale kinderarmoedebestrijding in het Gemeentefonds.

Verder heb ik alvast het besluit van de Vlaamse Regering betreffende de armoedebestrijding aangepast aan de genoemde wijzing van het decreet. Daarnaast werd de frequentie van de voortgangsrapportage aangepast zoals aangegeven in mijn beleidsnota en in het VAPA.

Beleidsopties

Ik zal het decreet echter in 2016 evalueren om na te gaan hoe we dit nog meer kunnen inzetten om structureel bij te dragen aan de doelstellingen inzake armoedebestrijding. Desgevallend zal ik het armoededecreet actualiseren om de belangrijke meerwaarde die het heeft te optimaliseren.

3.4 OD We voeren een participatief armoedebestrijdingsbeleid en creëren hiervoor de nodige randvoorwaarden

Het Vlaams armoedebestrijdingsbeleid stelt participatie in het algemeen en van mensen in armoede in het bijzonder voorop, aan het ontwikkelen, uitvoeren en evalueren van het beleid inzake de bestrijding van armoede. Ik maak het armoedebestrijdingsbeleid immers niet alleen, maar doe dit in nauwe samenwerking met verschillende stakeholders uit alle geledingen van de samenleving. Participatie is in dit opzicht cruciaal om tot een effectief beleid te komen. Bij het opstellen van het VAPA heb ik alvast de doelgroepen intensief betrokken. Ik vind het belangrijk dat deze participatie ook bij de verdere uitwerking, implementatie en evaluatie van het beleid gerespecteerd wordt.

Realisaties

In 2015 zette ik de eerste stappen in de opmaak van een kader met principes voor beleidsmakers om een participatief beleid te ontwikkelen. In bestaande structuren zoals het HPAO en VPAO is dit reeds in gebruik. Ook bij de totstandkoming van het VAPA heb ik onder andere het Netwerk tegen Armoede en De Link betrokken. Het is belangrijk dat de rol van ervaringsdeskundigheid ook binnen de rest van de Vlaamse overheid gestimuleerd wordt.

Het VPAO vindt voor elk beleidsdomein minstens twee keer per jaar plaats. De aandachtsambtenaren nemen deel aan dit verticaal overleg binnen hun beleidsdomein. Een verslag van dit overleg wordt opgenomen in de voortgangsrapportage van het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding. Reeds in 2015 vond een beleidsdomeinoverschrijdend VPAO plaats binnen mijn bevoegdheden. De acties opgenomen in het VAPA lagen toen ter discussie op tafel.

Beleidsopties

Ik zal er blijven op toezien dat de functioneel bevoegde ministers de decretale verplichtingen inzake de organisatie van het VPAO naleven en dat deze overlegmomenten effectief ingezet worden om initiatieven inzake armoedebestrijding uit te werken en te evalueren in overleg met mensen in armoede. Elke Vlaamse minister organiseert dit overleg binnen de eigen beleidsdomeinen.

Ik zal in 2016, voortbouwend op de eerste stappen die al gezet werden, het kader met principes voor beleidsmakers om een participatief beleid te ontwikkelen verder verfijnen.
Ook tijdens de verdere beleidsperiode zal ik actief aansturen op beleidsdomeinoverschrijdende VPAO' s over problemen of initiatieven die meerdere beleidsdomeinen raken.

3.5 OD Het voeren van een efficiënt, onderbouwd beleid gestoeld op kennisontwikkeling en –kruising, monitoring en evaluatie van armoede en het armoedebestrijdingsbeleid

Ik vind het belangrijk om rekening te houden met ervaringskennis, wetenschappelijke kennis, beleidskennis en kennis vanuit verschillende organisaties bij het uittekenen van beleidsmaatregelen. Om een breed en tegelijk diep zicht te krijgen op armoedeproblematieken is een volgehouden inspanning van de verschillende betrokken actoren nodig, die moeten worden ondersteund door een efficiënt kennismanagement.

De inzet van ervaringsdeskundigen en beleidskennis kwam reeds uitgebreid aan bod. Een onderbouwd beleid is echter ook gestoeld op wetenschappelijk onderzoek.

Realisaties

In 2015 heb ik het Vlaams Armoedesteunpunt gesubsidieerd zodat de voorziene meerjarenplanning afgewerkt kon worden. De onderzoeken die het Vlaams Armoedesteunpunt heeft uitgevoerd gedurende de afgelopen jaren, zijn ook voorgesteld op een studiedag in het najaar van 2015.

Tevens heb ik de Studiedienst van de Vlaamse Regering gevraagd om een nieuwe editie te maken van de Armoedemonitor. Deze editie heeft bijgedragen aan de omgevingsanalyse van het VAPA.

Beleidsopties

Naar de toekomst toe wens ik het wetenschappelijk onderzoek veel gerichter in te zetten ter ondersteuning van het armoedebestrijdingsbeleid. Ik zal de middelen die ik hiervoor beschikbaar heb, vanaf 2016 dan ook gericht inzetten ter ondersteuning van de beleidsdoelstellingen die in het VAPA zijn opgenomen.

Ik zal ook in 2016 aan de Studiedienst vragen de cijfergegevens te actualiseren en hierover te rapporteren, zodat we een actueel zicht blijven behouden op de armoedesituatie binnen onze regio.

Bijlage 1: REGELGEVINGSAGENDA

Minister	Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding
Beleidsdomein	Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
Titel van het initiatief	Wijziging van het decreet van 21 maart 2003 betreffende de armoedebestrijding
Strategische doelstelling	☐ SD1 – Preventie van armoede ☐ SD2 – Bestrijding van armoede ☒ SD3 – Geïntegreerd bestuur
Status (keuzeveld) *In voorbereiding, lopend, afgewerkt*	In voorbereiding
Inhoud	- aanpassing artikel 18/1 in het kader van de integratie van de sectorale subsidies voor lokale kinderarmoedebestrijding in het Gemeentefonds - verankering van de regierol van de lokale overheden met betrekking tot het lokale armoedebeleid

Minister	Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding
Beleidsdomein	Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
Titel van het initiatief	Wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering betreffende de armoedebestrijding
Strategische doelstelling	☐ SD1 – Preventie van armoede ☐ SD2 – Bestrijding van armoede ☒ SD3 – Geïntegreerd bestuur
Status (keuzeveld) *In voorbereiding, lopend, afgewerkt*	In voorbereiding
Inhoud	- aanpassing artikel 4, § 1: voortgangsrapportage om de twee jaar in plaats van ieder jaar nu. - aanpassing hoofdstuk V/1 in het kader van de integratie van de sectorale subsidies voor lokale kinderarmoedebestrijding in het Gemeentefonds

Bijlage 2: OVERZICHT RESOLUTIES EN MOTIES

Nummer en datum	**Titel**	**Gevolg**
134 nr. 5, 14 januari 2015	MOTIE - beleidsnota Armoedebestrijding 2014-2019	Het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding (VAPA) werd goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 3 juli 2015. Dit plan kwam participatief tot stand (vraag 10). Het plan heeft op een structurele wijze aandacht voor zowel de preventie als de bestrijding van armoede (vraag 1) en heeft bijzondere aandacht voor gezinnen in armoede met jonge kinderen om de vicieuze cirkel van generatiearmoede te doorbreken, zonder de andere doelgroepen uit het oog te verliezen (vraag 9). Zowel de materiële als de immateriële aspecten van armoede worden erin aangepakt (vraag 2). Elke minister van de Vlaamse Regering is verantwoordelijk voor de acties opgenomen in het VAPA die behoren tot diens beleidsdomein (vraag 6). Het dossier voor inventarisatie en opvolging van de automatische rechtentoekenning en administratieve vereenvoudiging binnen de Vlaamse overheid is op de Vlaamse Regering gebracht (vraag 3). De coördinatie van de teams voor advies en ondersteuning (TAO – inzet ervaringsdeskundigen in de armoede) wordt ondersteund (vraag 7). Het armoedebeleid wordt afgestemd met het federaal armoedebeleid en de lokale besturen worden ondersteund voor hun lokaal kinderarmoedebestrijdingsbeleid (vraag 6 en 8). De uitvoering van de engagementen inzake armoedetoetsing van regelgevingsdossiers is nauwgezet opgevolgd binnen de Vlaamse Regering (vraag 11). Het VAPA erkent dat de armoedeproblematiek ook maatschappelijke drempels kent en tracht hierop in te werken (vraag 5). Het VAPA heeft aandacht voor mogelijke Mattheüseffecten bij alle acties (vraag 4).

362 nr. 2, 13 mei 2015	MOTIE - actualiteitsdebat over de aangekondigde maatregelen in het kader van de armoedebestrijding	De acties in antwoord op deze motie zijn opgenomen in (de bijlage van) het VAPA dat op 3 juli 2015 door de Vlaamse Regering werd goedgekeurd (vraag 1). De acties werden besproken met het Vlaams Netwerk tegen Armoede en andere betrokken organisaties uit het werkveld. De stakeholders werden ingelicht over het gevolg dat gegeven werd aan hun input bij de opmaak van het VAPA. Ze zullen ook tijdens de legislatuur betrokken worden via VPAO's en armoedetoetsen (vraag 2 van de motie).
434 nr. 2, 8 juli 2015	MOTIE - actualiteitsdebat over het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2015-2019	De acties in antwoord op deze motie zijn opgenomen in (de bijlage van) het VAPA dat op 3 juli 2015 door de Vlaamse Regering werd goedgekeurd (vraag 1). De acties werden besproken met het Vlaams Netwerk tegen Armoede en andere betrokken organisaties uit het werkveld. De stakeholders werden ingelicht over het gevolg dat gegeven werd aan hun input bij de opmaak van het VAPA. Ze zullen ook tijdens de legislatuur betrokken worden via VPAO's en armoedetoetsen (vraag 2 van de motie). Het VAPA blijft inzetten op het realiseren van de sociale grondrechten, zoals in deze beleidsbrief o.a. het recht op huisvesting (vraag 4). In 2016 worden de voorbereidingen gestart voor de opvolging en bijsturing van het VAPA in 2017 (vraag 5).

Bijlage 3: OPVOLGINGEN VAN AANBEVELINGEN VAN REKENHOF

Nihil

Bijlage 4: ARRESTEN VAN GRONDWETTELIJK HOF EN HOF VAN JUSTITIE

Nihil